

KLEUREN VAN WAARHEID

Van Tamera Alexander zijn de volgende boeken verschenen:

De kronieken van Fountain Creek – trilogie van

Ontvlamd – Onthuld – Onthouden

De erfenis

Timber Ridge Reeks, drie delen

Uit de verte – Verder langs de weg – Diep in mijn hart

Belmont Mansion Reeks, drie delen

Een blijvende indruk

Van zeldzame schoonheid

Op lieflijke tonen

Bell Meade Reeks, drie delen

Fluister zacht haar naam

Op weg naar haar hart

Het hart als inzet

Carnton-reeks

Kerst op Carnton(novelle) – Dat beloof ik –

Kleuren van waarheid

Tamera Alexander

Kleuren van waarheid

Roman

Uitgeverij Van Wijnen - Franeker

© 2020 Tamera Alexander

Oorspronkelijke titel *Colors of Truth – The Carnton Novels*

Uitgegeven met toestemming van de oorspronkelijke uitgever:

Fountain Creek Press, USA

© 2021 Nederlandse editie Uitgeverij Van Wijnen, Postbus 172,
8800 AD Franeker

Vertaling Margriet Visser-Slofstra

Omslagbelettering Garage-bno, Kampen

www.uitgeverijvanwijnen.nl

ISBN 9789051945980 / NUR 302

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

*Voor iedereen die zich ook voelt aangetrokken
tot begraafplaatsen
en de geheimen die daar verborgen liggen.*

*Ik, de HEER, ben het die het hart doorgrondt,
die nieren toetst,
die ieder naar zijn levenswandel beloont,
aan ieder geeft wat hij verdient.*

Jeremia 17:10

Woord vooraf

Ik ben dol op liefdesverhalen. En ik ben helemaal dol op liefdesverhalen die waargebeurd zijn, wat geldt voor de roman die u op dit moment vasthoudt.

Het verhaal in *Kleuren van waarheid* stoelt voor een belangrijk deel op de negentiende-eeuwse bladzijden van de Amerikaanse geschiedenis en op het leven van mensen die in die tijd daadwerkelijk op Carnton in Franklin, Tennessee, hebben gewoond en gewerkt. We doen er goed aan onze geschiedenis te gedenken en er niet aan voorbij te gaan of die te veranderen.

Ik nodig u uit om tijdens het lezen van deze roman terug te gaan in de tijd en een wereld te betreden die sterk verschilt van die van ons. Maar ondanks al die verschillen horen we vandaag de dag nog steeds de echo's van enkele kwesties die die jonge natie bijna verscheurden. Slavernij is een weerzinwekkend kwaad. Dat was zo in het verleden en dat is zo vandaag. Als individuen, en als landen, is het onze plicht er alles aan te doen om deze praktijk uit te wissen. Het is verderfelijk om een ander mens te bezitten. Want de grond aan de voet van het kruis van Christus is vlak. Elk mens is geschapen naar Gods beeld, en in Gods Woord staat duidelijk dat 'alle landen en volken, [...] elke stam en taal' in Gods Koninkrijk vertegenwoordigd zullen zijn. Van meet af aan is dat Gods plan geweest, en die eeuwige waarheid moet niet alleen bepalend zijn voor onze kijk op deze wereld maar moet ook een leidraad zijn voor hoe we elkaar zien – en behandelen.

De jaren na de Amerikaanse Burgeroorlog werden gekenmerkt door chaos, hartzeeer en strijd. Tegelijk geven ze blijk van de ongelooflijke kracht en veerkracht van de menselijke geest – en van de manier waarop God in dergelijke tijden op wonderlijke manieren ingrijpt. Om Hem te verheerlijken, zoals Hij alleen dat waard is, maar ook om de gebrokenen van hart in een land

op de rand van de afgrond moed in te blazen. Op meer dan één manier.

Op 14 april 1865 tekende president Abraham Lincoln een wet om over te gaan tot de instelling van een dienst die later de bescherming van de president van de Verenigde Staten als verantwoordelijkheid zou krijgen. Lincolns ondertekening van de wet gaf tien mannen – tien speciale agenten – echter de macht om valsemunten op te sporen en voor het gerecht te brengen. De wetgeving voor de geheime dienst van de Verenigde Staten was president Lincolns laatste officiële handeling voor hij in Ford's Theatre in Washington, DC, het toneelstuk *Our American Cousin* ging bijwonen. Die avond werd er een dodelijke aanslag op hem gepleegd.

Ik woon niet ver bij Carnton vandaan en kom bijna dagelijks door de Harpeth Valley die ten tijde van de Slag bij Franklin op 30 november 1864 zo van bloed doordrenkt werd. Mocht u nog nooit op Carnton zijn geweest – of als dat bezoek ver achter u ligt – dan geef ik u graag een korte rondleiding. Breng een bezoekje aan mijn website (www.TameraAlexander.com), klik op BONUS FEATURES, vervolgens op WATCH VIDEOS, dan laat ik u het huis en het terrein zien en vertel ik u wat dit landgoed in de Amerikaanse geschiedenis heeft betekend.

Hebt u het verhaal over Wade en Catriona uit, dan hoor ik graag van u. U kunt mij schrijven via TameraAlexander@gmail.com.

Hartelijk dank dat u mij uw tijd toevertrouwt. Ik koester dat geschenk en beschouw dat nooit als een vanzelfsprekendheid.

Gezegend in Christus,
Tamera

1

16 maart 1866
Franklin, Tennessee
30 kilometer ten zuiden van Nashville

Catriona hield haar zusje stevig vast. Te midden van al deze verleidingen kon ze haar maar beter niet loslaten. Ze kon zich vrijwel alles veroorloven wat de winkel te koop aanbood om de wensen van een zevenjarig meisje in vervulling te doen gaan. Maar aangezien ze het grootste deel van haar leven had moeten schrapen en ze zelden de vreugde van een goedgevulde maag, laat staan van een goedgevulde voorraadkast had gekend, kon zelfs de dikke stapel bankbiljetten die Ryan naar de familie in Ierland had gestuurd haar voorzichtige aard er niet van overtuigen zich een uitspatting te veroorloven. Daarvoor was de toekomst veel te onzeker.

‘Laat mijn mouw los, Cattie!’ Nora gaf een flinke ruk en frontste haar wenkbrauwen nog ernstiger dan anders. ‘Ik wil haar alleen graag van dichtbij bekijken.’

‘Van dichtbij bekijken, ja, ja!’ sprak Catriona op gedempte toon. Ze was zich bewust van de drukte in de winkel, maar zag vooral één man achter de toonbank haar nauwlettend in de gaten houden. Vast en zeker de eigenaar, gezien zijn indringende blik en het gezag dat hij uitstraalde. De winkeliers in de stad Franklin dachten kennelijk net zomin over Ieren als hun collega’s in Nashville. Boven de ingang hingen ze dezelfde bordjes op – Ieren hoeven niet te reageren. Maar eigenlijk had ze meer last van het bord dat er pal boven hing – Toegang verboden voor vrijgemaakte slaven. De woorden *vrijgemaakte slaven* waren doorgekruist, en een ander woord, een lelijk woord dat ze bij aankomst in New York City had geleerd, was in het hout gekrast.

Wat een warm welkom in Amerika. En in Franklin, Tennessee.

Ze trok haar zusje dicht naar zich toe, zich ervan bewust dat andere klanten hun kant op keken. 'Kind, je vergeet zeker dat ik weet wat *van dichtbij* voor jou betekent.' Ze schudde haar hoofd. 'Nee. Jij wil die pop net zomin van dichtbij bekijken als ik nog een dag of drie in de rook van een trein wil zitten.'

Opnieuw gaf Nora een harde ruk en dook af op de porseleinen pop die op een veel te lage plank tegen een vaas stond. De vastberaden deugniet was verrassend sterk voor haar leeftijd. De felheid van haar karakter wedijverde met haar vlammend rode haarbos. Maar Catriona hield haar stevig vast. Ze deelde niet de vuurrode krullen van haar zusje – haar eigen haar was wat donkerder uitgevallen – maar wat temperament betrof, was ze haars gelijke.

'Nora Emmaline O'Toole, stoppen nu,' fluisterde ze tussen opeengeklemd tanden door. 'Gedraag je, of je krijgt dadelijk buiten de wind van voren. Begrepen?'

Nora keek haar ontzettend boos aan. Dit was niet de eerste keer dat Catriona zich meer de moeder voelde dan de oudere zus, wat met een leeftijdsverschil van zeventien jaar ook niet zo verwonderlijk was. Dat gevoel joeg haar grote schrik aan. Want ze was niet haar moeder. Een zus? Ja, die rol kende ze. Maar ze had sterk de indruk dat Nora veel meer nodig had dan zij kon geven. En het meisje verdiende ook zo veel meer. Een ding wist Catriona echter zeker: de ervaring had haar geleerd haar zusje stevig vast te houden. Anders deed de kleine schavuit wat *zij* wilde in plaats van te doen wat haar was gezegd, zoals tijdens de reis vanuit Ierland telkens was gebeurd.

De gedachte aan wat er had kunnen gebeuren, bezorgde Catriona een huivering. Ze had Nora die avond tegen zich aangeporst, enorm dankbaar dat haar zusje in die donkere gang aan boord van het schip niets ernstigs was overkomen – en ook enorm dankbaar dat Ryan haar had geleerd de dolk te gebruiken die ze van hem had gekregen toen hij met drie goede vrienden naar Amerika was vertrokken. Wat was ze opgelucht geweest toen ze veilig hun hut hadden bereikt! Tegelijk had ze de behoefte gevoeld Nora iets aan te doen omdat ze haar zo'n schrik had aangejaagd.

Alleen al de herinnering maakte haar woedend en bezorgde haar een misselijk gevoel. Catriona ploeterde verder richting de kruidenierswaren, terwijl ze haar zusje half met zich meesleepte. De winkel stond echter vol klanten en ze kwam slechts langzaam vooruit.

Ze zou enkele benodigdheden kopen, om daarna de drukke zaak te verlaten voordat Nora kwaad kon doen. Ze verheugde zich echter niet op hun volgende onderneming hier in Franklin. Verre van dat zelfs. Sinds ze aan boord van dat schip waren gegaan, ruim een maand geleden, had ze deze bewuste angst in zich voelen groeien. Als er een manier te vinden was om een bezoek aan kolonel John McGavock te vermijden, dan zou ze dat zeker doen.

Maar in Ryans laatste brief schreef haar tweelingbroer, die erg aan de eer van zijn familie gehecht was, over zijn vaste voornemen om de man wiens grootvader de familie O'Toole jaren geleden hun land had ontfutseld daarop aan te spreken. Ze wist eigenlijk niet waarom hij na al die jaren zo'n sterke behoefte voelde om die oude rekening te vereffenen. Maar stel dat Ryan inderdaad de weg naar John McGavocks huis had weten te vinden, dan had de man misschien informatie over de verblijfplaats van haar broer, informatie die ze wanhopig nodig had. Ryans laatste brief, met de datum van 29 november 1864 op de envelop, inmiddels ruim een jaar geleden dus, was ook echt de laatste brief die ze van hem hadden ontvangen. De brief had er meer dan vijf maanden over gedaan om Ierland te bereiken en kwam slechts enkele weken eerder aan dan het pakket bankbiljetten. *Dit moet genoeg zijn om de familie hiernaartoe te brengen en een nieuw begin te maken*, had Ryan op een stukje papier in de stapel biljetten geschreven. *Laat het geld niet aan pa zien. Zorg ervoor dat het niet opgaat aan drank en kom zo snel mogelijk. Zodat mijn hart weer heel wordt. Voor altijd je liefhebende broer ...*

Catriona kon niet wachten om hem te zien, haar *broertje* – vijf minuten na haar geboren – die een kop groter was dan zij, met schouders zo breed als een deuropening. Ze was zo snel mogelijk naar Amerika toegekomen. Maar hoe zou ze de woorden vinden om hem te vertellen over de wrede wendingen van het

leven in de afgelopen maanden? Als eerste was haar vader aan dysenterie gestorven. Afgelopen zomer had ze Ryan daar met weinig andere emoties dan opluchting over geschreven. Maar de gebeurtenissen die erop volgden, waren te pijnlijk geweest om aan papier toe te vertrouwen. Een maand na de dood van haar vader, toen ze op het punt hadden gestaan de boot naar Amerika te nemen, kregen haar moeder, Bridget en Alma dezelfde verwoestende ziekte. Bridget en Alma waren in korte tijd naar de andere kant van het graf gegaan. In slechts achttien dagen. Maar haar moeder ...

Haar moeder had nog wekenlang geleefd, maar ondanks Ca-triona's zorg en vele gebeden was ze weggekijnd. Bridget en Alma, twaalf en tien nog maar, waren op dezelfde dag overleden, even hecht in de dood als ze tijdens hun leven waren geweest. Daarom had ze ervoor gekozen hen samen te begraven. De helft van haar hart was samen met hen in de grond verdwenen. De andere helft was samen met haar moeder begraven. In de dagen erna was ze zelf bedlegerig geworden, zwak en vermoeid van de zorg en het verdriet. Maar Nora, de jongste en sterkste van iedereen, had geen spoor van de ziekte te zien gegeven. En nu waren Nora en zij uiteindelijk toch hier aangekomen. In Amerika. Maar waar was Ryan?

Had hij haar laatste brief over het overlijden van hun vader wel gekregen? Zo ja, dan had hij daar nooit op gereageerd. Misschien had hij ook nog een briefje geschreven met aanwijzingen waar ze hem hier kon vinden. Alleen had ze een dergelijke brief nooit ontvangen. Misschien was die aangekomen *nadat* Nora en zij uit Dublin waren weggevaaren. Hoe dan ook, hoe moesten ze elkaar in dit uitgestrekte, door oorlog verscheurde land ooit zonder hulp vinden? Dus of ze het leuk vond of niet – en ze vond het niet leuk – kolonel John McGavock leek haar enige hoop te zijn.

Terwijl ze haar angst hardhandig terugdrong, verdrong ze ook de vraag die haar dag en nacht achtervolgde: leefde Ryan nog? Ze had gehoord dat moeders het aanvoelden wanneer hun kinderen waren gestorven, maar ze had nog nooit gehoord dat een zus de dood van een broer kon voelen. Zelfs niet als het een tweelingbroer betrof. Maar als het zou kunnen, dan wist ze

zeker dat ze het had gevoeld *als* Ryan zijn laatste adem had uitgeblazen. Tijdens hun jeugd waren ze onafscheidelijk geweest, hadden ze zich op zo'n manier met elkaar verbonden gevoeld dat ze dat zelfs na vierentwintig jaar nog niet kon verklaren. Ze had haar hele leven van hem gehouden en vanaf het moment dat haar vader hem was gaan slaan, had ze haar leven voor hem willen geven. Als Ryan niet meer leefde, dan had ze dat vast geweten. Dan had ze dat in haar botten gevoeld. Maar dat voelde ze niet. En dat betekende dat hij nog leefde.

Zodra ze hem had gevonden – wat haar zou lukken – dan zouden ze gedrieën een manier vinden om verder te gaan. Samen. Ze zou haar belofte aan haar moeder om haar 'kleine jongen' te vinden vervullen en ze zouden hier opnieuw beginnen, precies zoals Ryan had gezegd. Alles zou dan beter worden. Hij kon het heel goed met Nora vinden. Hij was degene die hun zusje kon terugbrengen naar het land van de levenden. Nora had er nooit een geheim van gemaakt dat ze dol was op Ryan. De familie McGavock mocht dan het land van hun voorouders hebben gestolen, maar als ze haar broer kon vinden door zichzelf te verlagen, dan deed ze ...

Op de een of andere manier wist Nora zich te bevrijden. Catriona draaide zich pijsnel om om het meisje vast te pakken, maar dat lukte haar niet. De daaropvolgende seconden leken een eeuwigheid te duren.

Nora draaide zich om en dook op de pop af. Deze keer lukte het haar de zoom van de rok vast te pakken. Maar ze botste ook tegen de plank aan. Een tel lang stond zowel de vaas als de porseleinen schoonheid te wankelen. De prachtige, blonde krullen van de pop schudden heen en weer alsof

de pop twijfelde of ze wilde blijven zitten waar ze zat of dat ze een zekere dood tegemoet zou gaan. Het gewicht van de vaas bleek groter te zijn dan Catriona aanvankelijk dacht en ze hoopte maar dat die ...

Maar nee.

De vaas helde naar voren en nam de blonde schoonheid in de val mee. Catriona zette zich schrap voor de gevolgen. Het rinkelende glas op de harde houten vloer zorgde ervoor dat de gesprekken van de klanten verstomden. De daaropvolgende

afwezigheid van geluid was oorverdovend. Catriona's gezicht werd knalrood toen er nieuwsgierige blikken op haar werden geworpen. Ze keek Nora aan. Haar zusjes eerdere durf was plotsklaps verdwenen. Haar anders zo roomblanke gezicht trok bleek weg. Minder bleek echter dan het gezicht van de porseleinen pop, die zeer weinig damesachtig aan haar voeten lag. Haar zijden rokken waren verfrommeld en haar zojuist nog prachtig beschilderde gezicht en haar zedige porseleinen handjes lagen in stukken op de grond.

Met wijd open ogen keek Nora naar haar op. Catriona hield de barse woorden die smeekten om uitgesproken te worden in – vooral toen ze de eigenaar met z'n vuurrode kop door het gangpad op hen af zag komen.

'U zult moeten betalen voor de schade die die dochter van u heeft veroorzaakt! Die pop kwam helemaal uit Parijs in Frankrijk. En de vaas was gemaakt van *zuiver flintglas!*'

De beschuldigende klank in zijn stem maakte haar nog beschaamder en ze nam niet de moeite om zijn misvatting recht te zetten. 'Ja, meneer, ik zal de schade betalen. Het is onze schuld.'

'Als u dat maar weet.' Hij liet zijn ogen van haar naar Nora glijden, daarna naar de geleden schade, om vervolgens haar weer aan te kijken. 'Eerst komen jullie hier binnen met de bedoeling mij te bestellen, mee te nemen wat niet van jullie is. Vervolgens lopen jullie hier rond en breken jullie alles wat uitgestald staat. Jullie hebben geen greintje respect voor andermans spullen, dat is het probleem. Zoals ik al zei, ik verwacht dat u mij tot de laatste cent toe betaalt wat ik daaraan kwijt was. Plus datgene wat ik eraan had kunnen verdienen voor dat schooiertje van u tekeering en ...'

'Dat heb ik al beloofd, meneer. Ik betaal wat wij u schuldig zijn.' Zijn woede deed haar trots branden, maar zijn arrogante minachting maakte dat haar temperament de kop opstak. Catriona gaf Nora een duwtje zodat ze achter haar kwam te staan. Ze wilde haar tegen de man beschermen maar tegelijkertijd wilde ze hem tegen haar beschermen. Haar zusje zag er even zoet uit als haar moeders karameltaart, maar het meisje was koppig met een hoofdletter *K*. Toch was Nora nog altijd haar zusje.

'Ik heb wel een vraag aan u, meneer. Er is iets wat mij enig-

zins bevreemdt.' Catriona slaagde erin een glimlach te produceren. 'Waarom zet u eigenlijk zo'n kostbare pop zo laag op een plank? En nog wel naast een vaas van *zuiver flintglas*.' Bewust sprak ze de woorden uit met dezelfde hooghartige stembuiging als hij had gebruikt – en gezien de rode kleur die langs zijn dikke nek omhoogkroop, trof haar insinuatie doel.

Hij deed een stap naar voren, maar zij deinsde niet naar achteren. Van jongs af aan had ze geleerd om tegenover een woedende man voet bij stuk te houden. Deze man had gelukkig geen pinten vol whisky en rum op, want dat maakte de situatie altijd iets hachelijker. Haar vader had haar of haar drie zusjes overigens nooit geslagen wanneer hij veel te veel had gedronken. Dat had hij bewaard voor de momenten waarop hij nuchter was. Alsof hij zich het gevoel van de klap tegen hun gezicht wilde herinneren. Haar moeder en Ryan hadden het meeste te verduren gehad, of hij nou nuchter was of niet. Catriona had geprobeerd hen beiden te beschermen, maar haar moeder had geweten hoe ze haar vader kon afleiden. En Ryan was gelukkig geboren met een flinke dosis moed die had gemaakt dat hij zich niet afzijdig hield. Hij had het als zijn plicht beschouwd om de vrouwen te beschermen. Door de jaren heen had zijn vader er echter voor gezorgd dat Ryan voor die beslissing had geboet. Telkens en telkens weer.

Ryan had geworsteld met de beslissing om naar Amerika te gaan, omdat hij de anderen niet aan de toorn van hun vader wilde overlaten. Maar toen hij voor de keuze had gestaan om van de honger om te komen of de volle laag van hun vaders klappen te verdragen was de keuze snel gemaakt. En samen met haar moeder was Catriona erin geslaagd de jongste kinderen te beschermen.

Ze had zich nooit gerealiseerd hoezeer ze haar vader had gehaat tot ze hem in die doodskist had zien liggen, met zijn armen zo rustig en vriendelijk over elkaar. Zo'n tegenstelling met de woedende, opgeheven hand. Ze had toen gezworen nooit meer een traan om hem te laten, een belofte waaraan ze zich gemakkelijk had weten te houden.

'De pop stond op een plek waar klanten die konden zien!' De stem van de eigenaar, hard als staal, evenaarde de woede in

zijn ogen. ‘En als u het bordje daar had gelezen – met een tekst in goed *Amerikaans* Engels – dan had u geweten dat de pop breekbaar was. En iedereen met ook maar een beetje verstand had geweten dat dat ook voor de vaas gold.’ De grijns die om zijn mond krulde, zorgde voor een nog donkerder uitstraling.

En inderdaad staaarde een handgeschreven kaartje haar spottend aan. Dit bevestigde zijn bewering, maar wakkerde Catriona’s irritatie alleen maar aan. ‘Hoeveel ben ik u verschuldigd, meneer? Voor de pop en de vaas?’

Hij kneep zijn ogen tot spleetjes. ‘Zestien dollar en vijftig cent.’

De mensen die dichtbij stonden, slaakten een kreet, en Catriona deed moeite haar eigen schrik te bedwingen. Het bedrag was veel hoger dan ze had verwacht. Dankzij Ryan had ze dat geld – en nog wel meer dan dat – maar gezien de omstandigheden deed het haar pijn dat geld kwijt te raken.

‘Gaaf u me betalen wat u mij schuldig bent? Of moet ik er een agent bijhalen?’

Het ultimatum van de man klonk tartend. In zijn stem proefde Catriona iets van genoeg, alsof hij hoopte tot dat laatste te kunnen overgaan. ‘Ja, meneer. Ik ga u betalen. Zoals ik al heb gezegd.’

Er trok een zweem vol ongeloof over zijn gezicht.

‘Maar ik heb’ – zacht schraapte ze haar keel – ‘wat privacy nodig om het geld te kunnen pakken.’

Hij liet zijn blik over haar heen dwalen, maar niet op een wel lustige manier. Meer alsof ze een of ander scharminkel van een hond was dat onder de modder zat.

Ze zuchtte. ‘Zou ik een opslagruimte kunnen gebruiken, misschien?’

‘Ik laat u daar niet alleen naar binnen gaan. U gaat me bestellen, verlaat de zaak via de zijdeur en dat zal het laatste zijn wat ik van u en uw dochter zie.’

‘Ik heet Nora!’ Nora kwam naast Catriona staan, met haar handjes in haar zij. ‘En ik ben haar zus, onnozele hals die u bent, niet haar dochter.’

Catriona gaf een ruk aan Nora’s arm en keek haar woedend aan. Maar de bravoure in Nora’s ogen was teruggekeerd. *Dat kind ...*

‘Meneer,’ ging Catriona verder, omdat ze de situatie graag snel wilde afhandelen. ‘Ik ben niet iemand die onder haar schuld probeert uit te komen. Maar aangezien u mij niet vertrouwt, kunt u uw winkelmeisje daar achter de toonbank vragen met ons mee te lopen.’

Met de nodige tegenzin ging de eigenaar dat regelen. Maar bij elke stap op weg naar de opslagruimte, achter het jonge winkelmeisje aan, voelde Catriona zijn blik op haar en Nora gericht. Catriona gebaarde Nora voor te gaan en wierp haar nogmaals een blik toe, om haar te waarschuwen stokstijf te blijven staan en haar mond te houden.

Ze moest een manier zien te vinden om Nora in bedwang te houden. Het kind was niet strak genoeg gehouden. Hoe vaak had zij haar moeder daar niet voor gewaarschuwd? *Maar Nora is mijn jongste, Cattie, en mijn laatste, had haar moeder in haar laatste weken gefluisterd. Op een dag, wanneer je zelf kinderen hebt, zul je dat begrijpen. Je zult haar zus en haar moeder moeten zijn. Maar ik weet dat je dat kunt. Ik heb gezien hoe je met haar omgaat. Ga naar Amerika, zoek Ryan op, bouw daar een toekomst op ... met z'n drieën. Maar laat Nora alsjeblieft zo lang mogelijk kind zijn. Deze wereld berooft kinderen veel te snel van hun jeugd. Zoals dat ook bij jou gebeurd is. Zoals dat nog steeds gebeurt, mijn lieve, koppige Cattie. Onthoud goed wat ik je steeds heb verteld – Gods hulp is dichterbij dan de deur. Zorg ervoor dat het leven je niet gevoelloos maakt. Er is nog steeds veel goeds in de wereld ondanks al het kwaad. Soms is het alleen lastig om door al die ellende heen te kijken.*

Toen ze terugdacht aan haar laatste gesprekken met haar moeder en aan de beloften die ze tegen beter weten in had gedaan, voelde ze hoe haar keel werd dichtgeknepen. Haar moeder had zo'n zwaar leven gehad, grotendeels dankzij haar vader. Catriona slikte moeizaam. Nooit wilde ze onder het juk van een man terechtkomen zoals haar moeder was overkomen. Het leven was al moeilijk genoeg zonder vrijwillig die extra belasting eraan toe te voegen. Ze kon maar beter alleen door het leven gaan. Ze had tenslotte Nora en Ryan. Dat zou voldoende zijn.

Omdat ze zich bewust was van de wat verlegen aandacht van

het winkelmeisje, draaide Catriona zich om en tilde steeds haar rok op. Toen ze een nieuwe tas had genaaid, had ze ook een geldbuidel gemaakt met linten die ze om haar bovenbeen kon vastmaken. Tijdens het reizen durfde ze het geld niet in hun koffer te bewaren en ze was al helemaal niet van plan om het in een tas om haar pols bij zich te dragen.

Ze maakte de geldbuidel los en haalde eruit wat ze nodig had. *Zestien dollar en vijftig cent.* Wat een bedrag voor een dwaze blunder. Wat had ze moeten doen als ze het geld *niet* had gehad? Nadat Ryan bij het geconfedereerde leger was gaan vechten, had hij kennelijk al zijn geld opgespaard om naar huis te kunnen sturen. Ze had gelezen over de rijkdom en welvaart die in Amerika te vinden waren, maar ze had nooit gedacht dat een soldaat in de onlangs gevoerde oorlog zo veel geld zou kunnen verdienen. En al helemaal niet een soldaat van de verliezende partij.

Ondanks deze wetenschap kon ze de beweringen over de overvloed in dit land niet rijmen met datgene wat ze gisteren eind van de dag bij hun aankomst in Nashville had gezien. Als een stad om zichzelf zou kunnen rouwen, dan zou ze het Nashville dat zij had gezien, beschrijven als een stad in rouw. Gebouwen die waren dichtgetimmerd, verbleekte namen van bedrijven in spookachtige letters op vervallen muren. Nagenoeg verlaten straten op de troepen van bewapende, in het blauw geklede federale soldaten na, die vrijwel elke hoek bevolkten. Vrouwen in zwarte en bruine kleren – net als Nora en zij – met gebogen hoofden en de meesten met een stel schooiertjes achter zich aan. Maar de groepjes mannen in versleten broeken en jassen, voormalige geconfedereerde soldaten zo te zien – met de uitslag van de oorlog in hun gebogen schouders, in hun verloren blikken – raakten haar nog het allermeest. Ze had al hun gezichten onderzoekend aangekeken, in de hoop dat van Ryan te zien.

Ze telde de opgediepte biljetten nog een keer en stopte een gedeelte ervan in haar tas. Daarna bond ze de geldbuidel weer om haar bovenbeen en schikte haar rok. Ook al droeg ze de geldbuidel op haar been, de plooiën in de stof onttrokken de buidel volledig aan het zicht.

‘Dat was erg moedig,’ fluisterde het jonge winkelmeisje.

Catriona draaide zich om en keek haar aan.

‘Wat u daarbinnen hebt gedaan. Het opnemen tegen de *oude meneer Pritchard*. Zo noemen de mensen hem achter zijn rug om.’ Het meisje wierp een blik op de deur die naar de winkel leidde.

Bij de bewondering in haar stem schudde Catriona haar hoofd. ‘Ik heb geen enkel geduld met mensen die anderen zo minachtend behandelen. Vooral als het gaat om mensen die ze niet eens kennen. Sommige mensen hoeven alleen maar te kijken om te *besluiten* iets te hebben gezien. Maar ik zal je wat vertellen’ – ze liet haar stem dalen – ‘het voelde heel goed om het tegen de oude tiran op te nemen.’

Het meisje lachte, net als Nora.

‘Hoe heet je?’ vroeg Catriona.

‘Braxie.’

Catriona glimlachte. ‘Er zit vast en zeker een verhaal achter die naam.’ Ze vermoedde dat het meisje een jaar of elf, twaalf was. Bridgets leeftijd. Ze zag er aardig uit en haar bruine ogen bevatten een schranderheid waar een waarschuwing van uitging. Iedereen die die blik zag, deed er goed aan haar niet te onderschatten.

‘Mijn vader heeft mij vernoemd naar een jongen met wie hij in North Carolina is opgegroeid. Een vriend van hem. Blijkt dat die vriend later als generaal in de oorlog heeft gevochten. Generaal Braxton Bragg.’

Ze had het vol trots verteld, en Catriona knikte haar toe om verder te vertellen, omdat ze aanvoelde dat er meer was.

‘Een tijdje geleden heb ik er echter Braxie van gemaakt. Mijn moeder en ik vonden dat iets meisjesachtiger.’

‘Dat ben ik met je eens. En ik vind het een mooie naam. Die past bij jou. Heb je je hooggeachte naamgenoot ooit ontmoet?’

‘Nee, mevrouw. Maar ik hoop dat op een dag te doen.’ Braxies ogen lichtten op. ‘Generaal Bragg heeft een tijdlang het leger van Tennessee aangevoerd.’

‘Het leger van Tennessee?’ Catriona’s belangstelling was gewekt. ‘Mijn broer zat in het ...’

‘*Onze* broer!’ Nora keek haar obstinaat aan terwijl ze met een bolletje touw speelde dat ze kennelijk ergens had gevonden.

Catriona pakte het touw af en legde het op een plank naast haar. Ze pareerde haar zusjes halsstarrigheid met een scherpe blik. Nora reageerde door haar neus op te trekken en haar hand in haar jaszak te stoppen. Nog voor het meisje de inhoud tevoorschijn kon halen, kneep Catriona haar ogen samen. Ze had Nora gemaand te stoppen met het oprapen van die verdraaide stenen. Maar overal waar ze liepen, stond ze erop stenen te verzamelen. Ze had zelfs een zak vol stenen van thuis in hun koffer verborgen. Met een tartende blik in haar blauwe ogen stak Nora een handvol stenen uit. Catriona haalde diep adem, vastbesloten niet te happen. Ze richtte zich weer tot Braxie.

‘Onze broer zat in het leger van Tennessee,’ ging Catriona verder, terwijl ze vlak bleef praten.

‘Heeft hij hier in de oorlog gevochten?’ Braxie keek van de een naar de ander.

‘Ja, dat klopt. Samen met drie van zijn vrienden is hij hier in het voorjaar van ’62 vanuit Ierland aangekomen en ze moesten meteen bij het geconfedereerde leger gaan vechten.’ In een oogwenk zag ze Ryan, Liam, Brody en Ferris – vrienden vanaf hun kindertijd – bij hun vertrek naar Dublin om daar aan boord van het schip te gaan levendig voor zich. Ferris was al vroeg in de oorlog omgekomen. Een kogel in zijn hart. Ryan had geschreven dat Ferris naast hem was gevallen, dat hij zich had gebukt om hem overeind te helpen, om vervolgens erachter te komen dat zijn vriend al dood was. Catriona kon het zich niet voorstellen. Ze bepaalde haar gedachten weer bij het heden en zei: ‘We zijn dus naar Franklin gekomen om ...’

‘*Braxie!* Zijn jullie nou nog niet klaar?’

De stem van de eigenaar klonk geërgerd. Braxie ging de deur opendoen, maar maakte absoluut geen haast. Stilzwijgend applaudisseerde Catriona voor de gewiekstheid van het meisje.

‘Alles in orde ... oom.’ Braxie keek Catriona veelzeggend aan, terwijl er een glimlach om haar mond krulde.

‘Hij is je oom?’ fluisterde Catriona, terwijl ze ineenkromp bij de gedachte aan hoe ze het familielid van het meisje zojuist had beschreven.

Braxies glimlach maakte plaats voor een lach. ‘Ik voelde me niet beledigd door wat u zei. Hij mag dan mijn oom zijn, hij is

ook een *oude tiran*.' Met een geruststellende blik ging Braxie hen voor.

Catriona volgde haar. Ze was dankbaar voor het begrip van het meisje en ze was blij dat de rommel in het gangpad was opgeruimd. Tot haar opluchting waren de meeste klanten die het voorval hadden zien gebeuren nergens meer te bekennen. Met hulp van Braxie vond ze de spullen waarvoor ze was gekomen en ging ze afrekenen.

Braxie slaakte een zucht, terwijl ze het bankbiljet in haar hand betastte. 'Ik heb echt nog nooit een biljet van vijftig dollar gezien.'

Catriona glimlachte, maar voelde zich slecht op haar gemak door de aandacht die Braxies woorden bij de klanten in hun nabijheid opwekte. En de aandacht van *oom* Pritchard bezorgde haar helemaal een ongemakkelijk gevoel. Hij stond vlak bij hen, bekeek de transactie stilzwijgend, ongetwijfeld omdat hij zich ervan wilde vergewissen dat ze voor haar overtredingen betaalde.

Naast haar stond Nora stuurs te kijken, iets wat tegenwoordig vaker wel dan niet gebeurde. In de loop van de avond, tegen bedtijd, daalden deze donkere wolken meestal neer. En vrijwel altijd betekende het dat ze stilletjes begon te snikken. Het brak haar hart om haar zusje zo te zien huilen. Vlak nadat de dysenterie haar wrede taak had afgerond en haar moeder was overleden, had ze geprobeerd Nora een keer dicht tegen zich aan te trekken om haar te troosten. Maar Nora had haar weggeduwd. Pas nadat ze uiteindelijk in slaap was gevallen, had Catriona haar lijfje naar zich toe kunnen halen in een poging de pijn te stillen. Dezelfde pijn die haar eigen hart brak.

Braxie telde het wisselgeld uit en stak haar daarna de stoffen zak toe met daarin haar aankopen. 'Uw zusje en u zijn hier altijd welkom,' zei ze vriendelijk, maar ook duidelijk samenzweerderig.

Dankbaar nam Catriona de zak aan en wierp een blik opzij om te kijken of meneer Pritchard dit had gehoord. Hij hield zich echter al met een andere klant bezig. 'Nogmaals bedankt voor je hulp, Braxie. Misschien komen we elkaar in de stad nog eens tegen.'

‘Dat lijkt me fijn.’ Braxie wierp een blik op Nora, waarna ze Catriona weer aankeek. ‘Ik realiseerde me net dat ik jullie namen niet eens weet.’

‘O, neem me niet kwalijk. Ik heet Catriona O’Toole, en dit is mijn zusje Nora.’

‘Nou, ik vond het fijn jullie te hebben ontmoet.’

‘Wij ook, dat is wel duidelijk.’ Catriona keek naar beneden of Braxies opmerking haar zusje iets had opgevrolijkt, maar ze zag nog steeds een donkere frons. Terwijl ze Nora’s hand stevig vasthield, wilde ze richting de deur lopen. Ineens zag ze meneer Pritchard de porseleinen pop naar de opslagruimte brengen. Zorgvuldig veegde hij het stof van de rok van de pop, waardoor haar een gedachte te binnen schoot dat ...

‘Neemt u mij niet kwalijk, meneer!’ riep ze.

Hij reageerde niet.

Ze deed een nieuwe poging. ‘Meneer Pritchard!’

Hij bleef staan, om zich daarna langzaam, bijna alsof hij het met tegenzin deed, om te draaien. Hij kneep zijn ogen samen. Ze wachtte, maar kennelijk verdiende ze alleen een hatelijke uitdrukking.

‘Die pop nemen we graag mee.’ Ze maakte een gebaar, terwijl ze de afstand tussen hen overbrugde.

Hij keek eerst naar de pop, toen naar haar. ‘Maar die is onbruikbaar. Waardeloos.’

Ze wist het niet zeker, maar ze zou al haar geld in haar tas eronder durven te verwedden dat hij een andere mening was toegedaan. ‘Ze is kapot, niet onbruikbaar. En volgens mij kan de pop gerepareerd worden. Wij nemen haar dus mee.’ Catriona stak haar hand uit.

Hij maakte geen aanstalten om de pop te overhandigen.

‘Ik heb heel wat geld voor die pop betaald, meneer. Veel meer dan ze waard is, volgens mij. En ik ben niet van plan haar achter te laten. De vaas neem ik ook mee.’ Het dure glas was in stukken gevallen, maar er hadden enkele wat grotere stukken op de grond gelegen en ze wilde niet het risico lopen dat hij er iets anders van ging maken en geld – of genoegdoening – ving voor iets waarvoor zij zo veel geld had neergeteld.

‘De vaas ligt al in de vuilnisbak.’

Ze hield haar hoofd schuin. ‘Dan zal het weinig moeite kosten om de stukken in een zak te laten glijden, toch?’

Het verstrakken van zijn kaak gaf aan dat hij zijn grens had bereikt. Hij keek om zich heen, om vervolgens haar weer aan te kijken. ‘Let op uw woorden, jongedame,’ zei hij zacht. ‘Er zijn heel wat mensen hier die het maar niets vinden dat jullie hier komen wonen, in een poging jullie hier in de stad te vestigen.’

Ze sperde haar ogen wijd open. ‘Wie zegt dat ik hier kom wonen? Alhoewel, nu ik zie hoe *vriendelijk* iedereen voor ons is, is dit misschien geen slechte plek om ons te vestigen.’

Er verscheen een gemene blik in zijn ogen. Ze was niet bang dat hij zijn woede hier, midden in de winkel in het bijzijn van toeschouwers, zou botvieren, maar het gewicht van de dolk in haar mouw gaf haar moed. Ze had de dolk nog maar één keer gebruikt, om zichzelf in die gang op het schip te verdedigen, maar ondanks haar trillende handen was het wapen erg effectief gebleken. Ze had zich toen plechtig voorgenomen het wapen altijd bij zich te dragen. Omdat ze wist hoe mannen waren. Omdat ze de toorn en het kwaad kende waartoe ze in staat waren.

Pritchard diepte de scherven op en stak haar de tas toe. Daarna gaf hij haar de pop die hij net iets te vroeg losliet. Catriona slaagde erin haar op te vangen, waarmee ze de schoonheid zonder gezicht en zonder handen voor een tweede valpartij behoedde. Ze wierp Pritchard een triomfantelijke en ietwat vergenoegde blik toe. ‘Het was fijn zaken met u te doen, meneer.’

Toen zij en Nora de winkel verlieten, gunde ze hem geen enkele blik meer.

Buiten drong een wrede, maartse wind op slinkse wijze door hun wollen mantels heen. Catriona trok de muts van haar jas over haar hoofd heen. Ze wilde dat ook bij Nora doen, maar haar zusje sloeg haar hand weg. *Jij je zin*. Zodra die oortjes in ijsklompjes veranderd waren, zou ze er anders over denken.

Stilzwijgend liepen ze de modderige straat af. Iets verderop zag ze op de hoek een kerk staan. Ze kneep haar ogen samen. De presbyteriaanse kerk van Franklin. Het gebouw was opgetrokken uit steen en zag er heel aardig uit, met glas-in-loodramen die even hoog waren als de dubbele deuren en een toren zo hoog als de hemel zelf. De kerk was waarschijnlijk al vanaf kilome-

ters afstand te zien. Niet dat zij van plan was de deuren van dat gebouw binnenkort te passeren. Ze had het opgegeven om te vertrouwen op de halfhartige beloften die dergelijke plaatsen te bieden hadden. Maar het prachtige bosje walnotenbomen naast de kerk ... *Daar* zou ze maar wat graag tijd willen doorbrengen, op een luie, zomerse dag bijvoorbeeld.

Ze liepen nog iets verder tot ze langs het Williford Hotel kwamen waar ze eerder een bezoek hadden gebracht. De kruier op het treinstation had haar dit hotel aanbevolen. Ze had al een kamer voor de nacht geregeld. Afhankelijk van wat ze vandaag van John McGavock te horen zou krijgen, als ze tenminste iets te weten zou komen, zouden ze Franklin verlaten op weg naar ... elders.

Haar ogen vulden zich onverwacht met de vloed aan vermoeidheid en verdriet die ze de afgelopen weken, nee maanden, had onderdrukt. Maar de lang ingehouden emoties drongen zich venijnig aan haar op en beroofden haar bijna van haar adem. Het was niet zo dat ze niet in de Almachtige geloofde en dat Hij de moeilijke situaties van mensen niet zag en niets voor hen deed. Ze geloofde alleen niet langer dat Hij dat ook voor *haar* zou doen.

‘Ik heb honger, Cattie!’

Catriona haalde diep adem, terwijl het haar moeite kostte haar stem – en een spoor van hoop – te vinden. ‘Eindelijk, je hebt weer praatjes.’

Nora’s frons werd nog dieper. ‘Ik vind het niet fijn hier. En ik wil hier *niet* zijn.’

‘Eerlijk gezegd vind ik het hier ook niet fijn. Maar we hebben het in het leven niet altijd voor het kiezen. Daar hebben we het over gehad. Weet je nog?’

Nora zei niets, maar kneep haar ogen samen.

Catriona zuchtte. ‘We zijn hier omdat dit de laatste plek is waarvan we zeker weten dat onze lieve Ryan hiernaartoe zou gaan. *Franklin, Tennessee*. Dat schreef hij in zijn laatste brief. In de trein heb ik je dat gedeelte nog een keer voorgelezen. We lopen nog een stukje de stad uit om navraag te doen bij een man die ons hopelijk kan helpen onze broer te vinden.’ Catriona stak haar hand in de stoffen zak en haalde er crackers uit die ze haar

zusje toestak. Met hulp van Braxie had ze ook nog stiekem iets lekkers voor haar zusje gekocht, maar dat bewaarde ze voor later op de avond. Rond bedtijd zou Nora dat het dringendst nodig hebben.

Zonder iets te zeggen pakte Nora het doosje crackers aan, opende het en begon de zoute koekjes in haar mond te proppen.

Catriona wachtte en keek haar zusje veelzeggend aan. 'Pardon?'

Nora keek vriendelijk omhoog. Wat al te vriendelijk. 'Dank je wel, Catriona ... voor de *droge* crackers.'

Catriona slaakte een zucht en probeerde het doosje af te pakken. Zo veel trek kon Nora nou ook weer niet hebben. Voordat ze in Nashville de trein hadden genomen, hadden ze een flink bord pannenkoeken, eieren en spek gedeeld – met ook nog een kaneelbroodje erbij. Ze hielden allebei van zoetheid, een van de weinige dingen waar ze het tegenwoordig over eens waren.

Maar als ze de crackers nu van haar zusje afpakte, dan kreeg ze te maken met tranen, tirades of nog erger. En daar had ze nu niet het geduld voor en geen zin in. Ze liep dus verder en richtte haar aandacht op de taak die voor haar lag, terwijl het verlangen naar huis en naar haar familie haar diep vanbinnen nog verder uitholde.

Ze keek uit over het veld rechts van hen, dat er zo winters grijs en eenzaam bijlag. Wat miste ze de heldere blauwe en groene tinten van thuis, staande op de kliffen in County Antrim, uitkijkend over de zee, het stuivende water dat haar gezicht koud maakte. Ze dacht terug aan de dromen die Ryan en zij over Amerika hadden gekoesterd en over wat dat land voor hun gezin zou kunnen betekenen. Hoe anders leek die droom nu uit te pakken.

De weg die vanuit de stad naar het zuiden voerde, werd geleidelijk aan smaller. Om de ergste voren in het midden te vermijden ging ze zo veel mogelijk rechts lopen en gebaarde Nora dat ook te doen. De receptionist in het hotel had haar verteld hoe ze bij het huis van de familie McGavock kon komen. 'Het huis ligt anderhalve kilometer buiten de stad, aan de Lewisburg Pike. Links van u stroomt de rivier de Harpeth, rechts vindt u Carnton.'

Carnton. De familie McGavock had dus iets van thuis meege-

nomen toen ze lang geleden Ierland hadden verlaten. Ondanks de Britse overheersing werd het Gaelic in County Antrim nog veel gebruikt, maar ze vond het vreemd dat de familie McGavock ervoor had gekozen hun huis in Amerika die naam te geven. *Cairn*. Een steenhoop. Een gedenkteken. Om de doden te eren nog wel. Als een begraafplaats. Een macabere naam voor een huis, als je het haar vroeg. Zo lang ze zich kon heugen, had ze een hekel gehad aan begraafplaatsen. Ze had een hartgrondige hekel aan de eindigheid die ze vertegenwoordigden en aan de beelden uit haar jeugd die ze opriepen. Beelden waarvan ze zich had voorgenomen om die in Ierland achter te laten.

Een uitspraak van de receptionist in het hotel bezorgde haar nog steeds een ongemakkelijk gevoel. *Het huis is niet te missen*.

Dat klonk alsof John McGavock er behoorlijk warmpjes bij zat – over de rug van de familie O’Toole, uiteraard. Generaties lang waren ze drukkers van beroep geweest. Haar familie was nooit rijk geweest, maar ze hadden zich prima gered – vooral omdat Ryan bijzonder getalenteerd was op het gebied van illustraties en decoraties. Hij had een geweldig oog voor detail en kon prachtig tekenen. Rijke mensen waren bereid daar goed voor te betalen.

Ze schudde haar hoofd. Hoe anders zou de erfenis van haar familie eruit hebben gezien als de grootvader van John McGavock haar overgrootvader zijn land niet had afgetroggeld. Zonder grond stelde een familie niets voor. En daar was het bij haar familie op uitgedraaid. Op niets. Een fors deel van de schuld schreef ze toe aan haar vader. Het erfdeel dat hij had gekregen, hoe klein ook, had hij aan drank en weddenschappen verspild. Maar als hij zijn rechtmatige deel had gekregen, dan was hij misschien een ander mens geworden. Een beter mens.

De grijze wolken boven hun hoofd lieten eindelijk hun dreigende buien vallen. Geluidloos daalde er een zachte miezerregen neer, zo fijn als fijnmazig kant, maar alles wat bewoog of stilstond, raakte ervan doorweekt.

‘Ik heb dorst, Cattie!’ jammerde Nora enkele stappen achter haar.

‘Doe je hoofd maar achterover en open je mond. Dan wordt je dorst snel genoeg gelest.’

Het bleef een tijdje stil.

‘Mijn voeten doen pijn! *Au!* Die schoenen die je voor me hebt gekocht, zijn helemaal niet fijn.’

‘Ze zijn heel wat beter dan de muiltjes die we aan het begin van de reis droegen, dus houd je mond en loop door. Nog even en we hebben ons doel bereikt, dan kan je uitrusten.’

Een geïrriteerde zucht was het enige commentaar dat Catriona kreeg. Zij reageerde er niet op. In plaats daarvan richtte ze zich op de woorden die ze tegen John McGavock wilde zeggen. Ze was van plan meteen duidelijk te maken wie ze was. En ze moest toegeven dat ze benieuwd was of de man liet merken zich de naam O’Toole te herinneren. Er waren heel wat jaren verstreken sinds het land van haar familie was afgepakt. Zij was nog lang niet geboren. Haar vader zelf was nog maar een kleine jongen geweest. Maar ze had haar vader het verhaal zo vaak horen vertellen dat ze de treurige geschiedenis uit het hoofd kon opelepen.

Daarna zou ze McGavock vragen stellen over Ryan, haar echte reden voor haar bezoek, en of haar broer ooit op Carn-ton was geweest om hem te spreken te vragen. Als Ryan erin was geslaagd het huis te bezoeken, had hij de verhouding met McGavock hopelijk niet dermate verstoord dat de man haar wil-lens en wetens informatie zou onthouden. Tegen beter weten in hoopte ze morgen Franklin te verlaten met enige informatie over ...

Achter zich hoorde ze een bloedstollende kreet.

Catriona draaide zich bijna om. Maar ze hield zichzelf nog net tegen omdat het wijzer was niet te reageren. ‘Nora, ik weet dat je moe bent,’ riep ze. ‘Maar ik heb vandaag geen tijd en geen geduld voor je aanstellerij. Houd op met dat gejammer en loop door. We zijn er bijna.’

‘Cattie! Help me!’

Catriona voelde haar boosheid opvlammen en versnelde haar pas. Over haar schouder heen spuugde ze de woorden uit als stenen. ‘Nora Emmaline O’Toole, ik heb schoon genoeg van jouw ...’

‘H-help me, C-Cattie. *Alsjeblieft!*’

Catriona bleef staan. Het was niet haar zusjes gewoonte om

te smeken. Ze draaide zich om, maar zodra ze Nora boven op een oude boomstronk zag zitten, vlamde haar woede weer op – tot ze de schrik op haar gezicht zag staan. Catriona liet de twee stoffen zakken vallen en zette het op een rennen.

Ze had nog maar nauwelijks vijftien stappen gezet toen ze iets zag wat leek op Dantes *Inferno*. Naast de stronk waarop Nora ineengedoken met haar gezicht tussen haar knieën zat, stak een hand uit de grond, met stijve en gekromde vingers, omhoog reikend alsof de hand iemand wilde vastpakken en naar beneden sleuren. De tijd en de natuur hadden gemaakt dat vrijwel al het vlees was verdwenen. Catriona moest moeite doen om een schreeuw te bedwingen. Helemaal toen haar voet in de modder zakte en ze iets stevigs onder haar voeten voelde. Ze keek om zich heen en snakte naar adem. Vlak achter haar lag een schedel. Maar wat haar het meest schokte, was het feit dat die nog aan een lichaam leek vast te zitten. Het lichaam onder haar voeten.

Ze nam Nora in haar armen en rende weg. Al struikelend liep ze over iets wat een gedenkteken leek te zijn met een naam erop en andere markeringen die ze niet aan een nader onderzoek onderwierp.

Op de weg aangekomen legde Nora haar armen nog steviger om haar nek, waardoor het alleen maar lastiger werd om adem te halen.

‘Nora ...’ Catriona snakte naar adem. ‘Ik heb je vast, liefje. Ik heb je vast.’

Maar Nora bleef haar gezicht in de kromming van haar nek verbergen. Haar lijfje schokte op en neer, van de angst of de kou of van beide, dat wist Catriona niet. Ze hield haar zusje nog steviger vast en streek over de rode krullen op haar rug, terwijl ze alsmaar fluisterde. ‘Het komt goed, het komt goed,’ precies zoals haar moeder voor haar overlijden had gezegd. Maar meteen toen de belofte over Catriona’s lippen vloeiende, proefde ze hoe hol die klonk.

Ze kneep haar ogen halfdicht en keek uit over de akker die zich over zo’n twee kilometer uitstreckte. Ze zag talloze andere dingen uit de grond steken. Uit de verte had de akker de indruk van een omgeploegd veld in het voorjaar gewekt. Maar nu ver-

moedde ze iets heel anders. Op dat moment veranderde de wind van richting. Toen daarmee haar vermoeden werd bevestigd, sloeg ze snel haar hand voor haar neus.

Nora verstevigde haar greep om haar nek. Catriona kuste haar en hield haar stevig tegen zich aangedrukt. Ondertussen vroeg ze zich af welke verschrikkelijke taferelen zich in het slaperige stadje Franklin hadden afgespeeld – en hoopte ze uit alle macht dat hun lieve Ryan er niet bij betrokken was geweest.

2

‘Mijn naam is Wade Cunningham, kolonel McGavock. Dank dat u mij vanmiddag op zo’n korte termijn te woord wilt staan, kolonel.’ Wade vond dat hij voldoende hartelijk klonk en beschouwde de verwelkomende uitdrukking van McGavock als bevestiging daarvan.

‘Aangenaam u te ontmoeten, meneer Cunningham. Neem plaats alstublieft.’

Wade nam plaats op de Griekse schommelstoel tegenover de man die achter zijn bureau zat, de man naar wie hij de afgelopen weken onderzoek had gedaan.

McGavock had hem meegenomen naar wat een kantoor, of studeerkamer misschien, van het fraai ingerichte huis leek te zijn. De geur van pijptabak en goedgeolied leer deed Wade denken aan de ‘studeerkamer’ van zijn eigen vader – een ruimte aan het uiteinde van hun schuur waar hij zijn vader met de reparatie van zadels en boerengereedschap had geholpen. Zo nu en dan, wanneer het werk voor die dag *gedaan was, ook al was niet alles af*, zoals zijn vader placht te zeggen, had zijn vader de deur wijd opengegooid en zijn zonen uitgenodigd erbij te komen zitten. Ze hadden dan genoten van de zonsondergang, terwijl hun vader zijn pijp had gerookt. Wade koesterde die pijp nog steeds. En de herinneringen.

McGavock wierp een blik naar buiten. ‘Ik zie dat het opnieuw onaangenaam weer begint te worden. Ik had gehoopt dat er zo onderhand een einde aan al deze koude en regen zou zijn gekomen.’

Wade trok een wenkbrauw op. ‘Zo te zien heeft niemand maart laten weten dat het voorjaar zich had moeten aandienen.’

‘In deze streek kan maart even nat en koud zijn als december. Maar het voorjaar in Franklin is werkelijk een prachtige tijd. Ik weet niet of de zaken die u naar Carnton toe brengen het moge-

lijk maken, maar ik hoop dat u lang genoeg kunt blijven om dat te kunnen ervaren.'

Wade knikte. 'Dat hoop ik ook, kolonel.' Het voelde vreemd aan om een hartelijk gesprek te voeren met kolonel McGavock. De man zelf, die een militaire rang toegekend had gekregen in plaats van die te hebben verdiend, leek in elk opzicht op wat hij zich bij een geconfedereerde plantagehouder had voorgesteld. Ontwikkeld, in ieder geval naar zuidelijke maatstaven, met een indruk van rijkdom en zelfvertrouwen om zich heen. Maar die indruk ging gepaard met een stank die Wade tijdens de oorlog had proberen te onderdrukken. Nee, niet te onderdrukken. Uit te vagen. Maar wat hij nog veel lastiger vond, was het feit dat hij weer in Franklin, Tennessee was, een uithoek op deze wereld waarvan hij had gezegd er nooit weer naartoe te zullen gaan.

Toen hij zich vorig voorjaar bij de pasgevormde geheime dienst van de Verenigde Staten had aangesloten, wist hij dat hij uit hoofde van zijn functie overal in het land tewerkgesteld kon worden. Overal waar vervalsers actief waren. En waar het maken van vervalsingen voorkwam. Nu een derde van het geld dat in omloop was vals was – en dit broze land zich op de rand van de afgrond bevond – vestigden *valsemunters*, zoals de geheime dienst ze noemde, zich werkelijk overal. De omgeving van Nashville stikte ervan. Ze deden goede zaken maar ruïneerden de federale regering en vormden een serieuze bedreiging voor het banksysteem van dit land.

Toen directeur Wood hem vertelde dat hij aan Franklin was toegewezen, had hij echter bezwaar aangetekend. Maar het bleek al snel dat Wood van geen wijken wist. Wade had zich toen voorgenomen ernaartoe te gaan, de zaak op te lossen en de plek weer snel te verlaten. Voorgoed. Hij had gedacht er hooguit een maand voor nodig te hebben om deze zaak op te lossen. Maar nu hij hier zat, op slechts anderhalve kilometer van de plek waar zich een en ander had afgespeeld, voelde hij heel wat minder zelfvertrouwen. Zijn maag draaide zich om van de herinneringen aan wat hij hier de vorige keer had gezien en gedaan. Hij wenste dat hij het zijn directeur heel wat lastiger had gemaakt.

McGavock maakte een gebaar. 'Die schommelstoel was een

geschenk aan mijn vader van een zeer gewaardeerde vriend. Wijlen president Andrew Jackson.’

Terwijl hij zijn best deed zich te concentreren op het gesprek hoorde Wade bewondering in de stem van de man doorklinken. Hij liet een hand over het gebogen hout en over de leren armleuning glijden alsof hij onder de indruk was. ‘Een mooi meubelstuk, kolonel. Met ongetwijfeld een schat aan herinneringen voor u en uw familie.’

‘Dat klopt. En met het verstrijken van de tijd worden die herinneringen alleen maar dierbaarder. In mijn jeugd heeft president Jackson een keer bij ons gegeten. Naderhand zat hij in die stoel en vertelde ons verhalen over de oorlogen die hij had meegemaakt en alle ...’

Wade deed zijn best geïnteresseerd over te komen. In zijn vooronderzoek was hij de relatie tussen de familie McGavock en wijlen de president al tegengekomen. Jackson en Randal McGavock, Johns vader, hadden elkaar goed gekend. En het was bekend dat John McGavock zelf al van jongs af aan een ‘wit voetje’ bij Jackson had gehad. Een aanstelling door toedoen van Felix Grundy, Johns oom en een invloedrijke jurist en politicus, had daarbij geholpen. Grundy had er hoogstpersoonlijk voor gezorgd dat John als privésecretaris ging werken voor wijlen president James K. Polk, de toenmalige gouverneur van Tennessee. John was toen nog maar vijfentwintig. De bewering dat de eigenaar van Carnton een bevoorrechte jeugd had gehad, was zwak uitgedrukt.

Wade zou dat in zijn huidige gezelschap nooit toegeven, maar president Jackson was niet iemand die hij zou proberen te evenaren. Om te beginnen was de zevende president van het land een slavenhouder geweest. En een trouwe Democraat, net als McGavock. Maar Jackson had een andere eigenschap gehad waarvoor Wade wel respect kon opbrengen. Volgens oudere collega’s in Washington DC, die Jackson persoonlijk hadden gekend, had de president een bijzonder sterk eergevoel gehad. Dat had ervoor gezorgd dat hij zo nu en dan in schermutselingen verzeild was geraakt. Jackson had tijdens een duel zelfs een man gedood omdat hij zijn vrouw ten onrechte van iets had beticht. Een dermate vergaand eergevoel, daar had Wade bewon-

dering voor. Want een man zonder eergevoel was geen man.

Integriteit. Rechtschapenheid. Eerlijkheid. Allemaal eigenschappen waarop hij zijn leven wilde bouwen. Soms vereiste zijn positie bij de geheime dienst echter geheimzinnigheid en misleiding. Hij vond het nooit fijn om tegen mensen te liegen, maar hij deed wat het werk hem vroeg te doen. Net als wijlen president Lincoln beschouwde hij de Bijbel, de Onafhankelijkheidsverklaring en de Grondwet als richtsnoeren voor zijn leven. Hij moest toegeven dat hij de eerste van die drie niet zo vaak las als hij waarschijnlijk geacht werd te doen. Maar hij was goed bekend met de Onafhankelijkheidsverklaring en de Grondwet en had van beide teksten grote delen uit zijn hoofd geleerd. Integriteit, rechtschapenheid en eerlijkheid zaten in die documenten verweven. Naar zijn mening ontbraken die eigenschappen bij mannen als John McGavock. Kort gezegd beschouwde hij deze mannen als landverraders.

Het had hem dus helemaal niet verbaasd toen bij zijn vooronderzoek de naam van John McGavock hoog op de lijst was komen te staan van mensen die verdacht werden van valsemunterij. Een groot aantal van deze plantages was na de oorlog – terecht – in financieel zwaar weer terechtgekomen. Die wereld maakte deel uit van het oude zuiden, niet van het nieuwe. Carnton ging het echter nog steeds voor de wind en hij was van plan uit te vinden hoe dat kwam.

Directeur Wood had aangegeven dat hij zijn betrokkenheid bij de geheime dienst niet openbaar moest maken. Niet dat de agenten hun aanwezigheid anders wel kenbaar maakten. Ze hielden zich uiteraard op de achtergrond. Soms werden betrouwbare leiders in de gemeenschap geïnformeerd over de aanwezigheid van de geheime dienst. Maar deze keer waren verscheidene van die ‘betrouwbare leiders’ zelf verdacht. Met bijna vijftigduizend dollar vals geld dat uit dit deel van het land afkomstig was, stond er te veel op het spel. En ze wisten niet wie hun bondgenoten waren.

Slechts twee mensen in de stad wisten wie hij was en waarom hij hier was. Een contactpersoon bij de bank en iemand op het postkantoor, twee van de drie favoriete ‘zakenlocaties’ voor valsemunters – waarbij de winkels uiteraard de derde plaats inna-

men. De medewerker bij de bank en bij het postkantoor waren aan een grondig onderzoek onderworpen. Ze waren competent en wilden de geheime dienst graag helpen. Een van hen had een sterke, maar wel geheime sympathie voor het noorden, wat goed was om te weten. Toch moest Wade waakzaam zijn, zoals bleek uit een recente moord op een medeagent. Het onrecht bezorgde hem een beklemming op de borst.

Het lichaam van Anson Bern was aangetroffen in de rivier de Cumberland vlak bij Nashville. Zijn keel was doorgesneden. Bern was een voormalige en uitstekende agent – en vriend – geweest. Bij verschillende zaken hadden ze samengewerkt. Bern was altijd vriendelijk en vrolijk geweest en had koortsachtig gerechtigheid en het naleven van de Grondwet nagestreefd. Ook was hij een geduchte kracht geweest, wat betreft zijn toewijding aan de geheime dienst en als persoon. Met zijn ruim één meter tachtig en zijn forse postuur was Bern niet gemakkelijk te vellen geweest. Het was Wade maar één keer gelukt en die rechtse hoek was alleen maar een gelukstreffer geweest. Bovendien was het een vriendschappelijk potje geweest, bedoeld om wat stoom af te blazen. Maar hij kon zich nog steeds de verraste blik op Berns gezicht herinneren. *Ik wist niet dat je dit in je had, Cunningham!*

Wade slikte moeizaam. Berns lichaam was bijna twee maanden geleden aangetroffen en hij kon nog steeds niet goed geloven dat zijn vriend en medeagent niet meer leefde. Gedurende de afgelopen maanden had de geheime dienst bijna honderd bendes valsemunters opgerold. Wade voelde trots dat negentien daarvan konden worden toegeschreven aan zijn inspanningen. Aan die van hem en aan die van Bern. Met voldoende tijd en geduld én met de verregaande banden van de geheime dienst konden ze vrijwel iedereen lokaliseren en aanhouden.

Maar nadat er vorig jaar gedurende een korte periode vals geld was opgedoken in Nashville en New York hadden ze deze bewuste groep valsemunters niet weten te vinden – tot een tip uit New York hen opnieuw richting Nashville en vervolgens Franklin stuurde. Naast John McGavock hadden ze nu verscheidene mannen met wie McGavock zakendeed op het oog. De belangrijkste daarvan was Woodrow Cockrill, een voorma-

lige geconfedereerde officier, die uitgerekend als accountant in Franklin werkte. Als *McGavocks* accountant bovendien. Gezien de verwoesting die de oorlog in Nashville en de omringende gebieden had aangericht, was het niet moeilijk voor te stellen dat een accountant de druk voelde om aanvullende inkomsten te verwerven.

Wade moest alle verdachten voorzichtig onderzoeken. Toen zijn directeur in de krant van Nashville had gelezen dat er op Carnton een opzichter werd gevraagd, zag hij daar meteen een mooie kans in. Hij had erop gestaan dat Wade op de advertentie zou reageren. Wade begreep wel welk voordeel de positie van opzichter hem zou geven, maar de herinneringen aan het gebeurde hier achtervolgden hem nog steeds, zowel 's nachts als overdag.

John McGavocks positie in deze stad, zijn maatschappelijke relaties en de belangstelling die de zaken op Carnton vanuit omliggende gebieden trok, zou voor zijn onderzoek echter heel wat waard kunnen zijn. De bijeenkomst in de salon aan de andere kant van de hal die bij Wades aankomst gaande was, bevestigde dat gegeven. Hij wist alleen niet – nog niet – om wat voor bijeenkomst het ging.

Op het eerste gezicht leken er verscheidene hooggeplaatste mannen uit de gemeenschap aanwezig te zijn. Dat alleen al wekte zijn belangstelling. Misschien beraamden ze een nieuwe, ondernemende actie vanuit het zuiden, volgend op de eerste rampzalige – en mislukte – zuidelijke poging in de recente oorlog. Zelfs nu nog waren er in het zuiden haarden van verzet tegen de federale regering. Er waren nog heel wat naoorlogse opstandelingen, sommige passiever dan andere.

Hij was te weten gekomen dat McGavock een zwager had, ene generaal William Giles Harding die vlak bij Nashville woonde, een landgoed genaamd Belle Meade. De man had plechtig beloofd zijn baard pas bij de wederopstanding van het zuiden af te scheren. Wat Wade betrof, mocht de man sterven met die baard tot op zijn enkels.

In een stad aan de zuidelijke grens van Tennessee was overigens een veel ernstiger dreiging aan het ontstaan. Daar vormde zich een geheim 'genootschap' van in het wit geklede voormali-

ge geconfedereerde soldaten die witte puntmutsen droegen. Zij vielen de zwarte mensen aan, voerden een schrikbewind tegen hen en vermoordden ze soms. En dat enkel en alleen vanwege hun haat en aanhoudende tegenstand richting het noorden en de vrijgemaakte slaven. Het gerucht deed de ronde dat het 'in het wit geklede genootschap' zich uitbreidde naar Franklin. Een van de verdachten op Wades lijst van mogelijke valsemunters was bij die geruchten betrokken. Dat was ook wel te begrijpen omdat genootschappen, ook als ze immoreel waren en in witte gewaden gekleed gingen, fondsen nodig hadden.

Buiten ging het harder regenen en waaien. De takken van een pas uitgelopen judasboom sloegen protesterend tegen het raam en maakten dat Wade zijn aandacht weer volledig op McGavocks stem richtte.

'Jacksons mannen marcheerden vertwijfeld verder, zoals u zich kunt indenken.' Hoofdschuddend vervolgde McGavock zijn verhaal. Er verscheen een weemoedige blik in zijn ogen. 'Velen werden ziek; nog meer gingen dood. Jackson kocht eten voor hen en betaalde dat uit eigen zak. Na al het gebeurde begonnen de mannen hem 'Old Hickory' te noemen omdat hij zo sterk was. En dat was hij, dat kan ik u verzekeren.'

Wade knikte om zijn erkenning te laten blijken. 'Volgens mij heeft u heel wat van Old Hickory geleerd, kolonel. Wat kunt u prachtig verhalen vertellen.'

McGavock lachte. Het geluid klonk opgewekt en ontspannen. Wade wist dat hij goed op weg was het vertrouwen van de man te winnen, wat nodig was om zijn werk te doen slagen. Als McGavock erachter kwam wie hij werkelijk was – niet alleen een agent van de geheime dienst van de Verenigde Staten die hem en zijn compagnons onderzocht maar ook een voormalige federale officier van het leger van de Verenigde Staten, waarbij dat laatste voor elke goede zuiderling de ernstigste overtreding was – dan kon hij het wel vergeten. Dan zou hij nooit de benodigde informatie kunnen achterhalen. Maar nadat hij de valsemunters had ontdekt? Dan interesseerde het hem niets of McGavock zijn ware identiteit te weten kwam. Wanneer het moment daar was, zou het weleens een aangename taak kunnen zijn om deze steunpilaar van de zuidelijke zaak te onthullen wie hij was.

‘Nu dan, meneer Cunningham, over de reden van uw bezoek hier ... U zei dat u mij graag over Carnton wilde spreken. Maar u hebt nog niet onthuld wat ...’

‘Neemt u mij niet kwalijk, kolonel.’ Wade leunde naar voren. ‘Maar hebt u echt tijd hiervoor? Toen u mij binnenliet, merkte ik u bij een andere bijeenkomst te hebben weggeroepen. Misschien is het beter later deze middag terug te komen wanneer ...’

McGavock wuifde de opmerking weg. ‘Dat is niet nodig. De mannen en ik hadden ons gesprek al afgerond. We namen alleen nog wat zaken over een plaatselijke kwestie door waar al een tijdlang iets mee moest worden gedaan.’

Wade knikte aarzelend alsof hij nog niet helemaal overtuigd was. Ondertussen feliciteerde hij zichzelf stilzwijgend met het opdiepen van zijn zuidelijke accent waar hij jaren geleden zo hard aan had gewerkt om het juist kwijt te raken. Zijn jeugd in het zuiden van Kentucky had hem veel gebracht, maar het lichte accent dat hij eraan had overgehouden, had hij niet fijn gevonden. Ter voorbereiding op deze opdracht had hij zich de zuidelijke tongval weer aangemeten tot die er ruimschoots mee door kon. Alles wat het werk maar van hem vroeg.

De stilte duurde voort, maar Wade liet zich rustig achterover zakken. Tijdens zijn studie van het menselijk gedrag had hij geleerd dat een stilte tijdens een gesprek niet altijd slecht uitpakte. Sommige mensen raakten door de stilte van slag en probeerden die te vullen om van dat ongemakkelijke gevoel af te komen. Ze onthulden dan vaak meer dan ze anders misschien zouden hebben gedaan. Anderen genoten van de mogelijkheid om over zichzelf te kunnen praten. Beide type mensen dienden zijn doel.

‘Bij plaatselijke kwesties,’ ging McGavock verder, terwijl hij hem over zijn samengeklemden handen heen aankeek, ‘staan de grote aantallen meningen gelijk aan minder voortgang. In deze situatie denken mijn burens en ik er echter hetzelfde over. Vooral gezien de huidige situatie na de oorlog. En gezien datgene wat de federale regering ons aandoet. Of eigenlijk, in dit geval, ons *weigert* aan te doen.’

Wade trok een naar wat hij hoopte meelevend gezicht. ‘De federale regering is soms wat ... lastig in de omgang.’

McGavock stootte een lachje uit. ‘Dat, meneer Cunningham, is een van de waarste uitspraken die ik de laatste tijd heb gehoord.’ Geleidelijk aan werd zijn gezicht weer ernstig. ‘U hebt hiernaartoe de Lewisburg Pike genomen.’

Het was geen vraag. Wade ging iets verzitten. ‘Dat klopt.’

‘En mag ik aannemen dat u bekend bent met wat hier tegen het einde van de oorlog in Franklin is gebeurd? Zag u hoe de akker rechts van u erbij lag?’

Wade aarzelde. Het had heel wat moeite gekost om in het voorbijgaan niet naar die akker te kijken. Herinneringen die enkele minuten geleden alleen nog zijn maag hadden doen omdraaien, drongen zich plotseling omhoog. De beelden uit die afschuwelijke nacht vijftien maanden geleden stonden hem even helder en akelig voor ogen als toen hij die avond met de 104th Ohio Volunteer Infantry boven op de federale borstweringen uitkeek over de Harpeth Valley. Zijn leven lang zou hij nooit vergeten hoe die oranjekleurige zon achter de horizon verdween, terwijl hij samen met twintigduizend federale soldaten het afgrijselijke spektakel van de geconfedereerde doden zich zag ontvouwen.

Tijdens het afnemende daglicht en het afvuren van de federale kanonnen had hij de eindeloze, oprukkende zee van bruin en grijs afgezocht, rij na rij, kolonne na kolonne, in de hoop het gezicht van zijn broer niet te hoeven zien, biddend dat Wesley’s regiment ergens anders naartoe was gestuurd. De temperatuur was die nacht sterk gedaald en een nare wind had regen en natte sneeuw met zich meegevoerd. Toch had Wade elk gezicht bekeken. Maar die ene wens die hij tijdens de oorlog al maanden met zich had megedragen – een weerzien met zijn broertje – was niet in vervulling gegaan. Op dat uitgestrekte slagveld die dag kreeg hij Wesley niet te zien. Hij kreeg niet de kans om het goed te maken met hem. Een kans die hij nooit meer zou krijgen. De recente verkoop van de boerderij in Kentucky had daardoor nog meer als verraad gevoeld.

Ruim een jaar lang had hij het land en het ouderlijk huis aangehouden, in de wetenschap dat hij er zelf nooit naar terug zou keren. Het was niet langer zijn thuis, nu zijn ouders en Wesley overleden waren. Hij had nog zijn zus, Evelyn, maar zij was zeven jaar jonger dan hij. Ze was getrouwd en had een stel kinde-

ren. Zij had het huis ook niet gewild. Haar leven lag in Chicago, samen met haar gezin. Zijn leven speelde zich af in Washington, DC, en verder overal waar zijn werk hem naartoe bracht. De boerderij had een behoorlijke som geld opgeleverd. En zelfs nadat hij Evelyn haar gedeelte van de opbrengst had gegeven, had hij voldoende, samen met wat hij al had gespaard, om elders een stuk grond te kopen en er een huis op te zetten.

Hij had er goed aan gedaan om het te verkopen, dat wist hij. Ook al voelde het op momenten als deze niet zo. Het probleem was dat hij zich op geen enkele plek thuis voelde. Hij vroeg zich af of dat ooit nog weer zou gebeuren.

Omdat hij merkte dat McGavock hem nauwlettend aankeek, slikte Wade de bobbel in zijn keel weg. 'Ik weet wat daar is gebeurd, kolonel. En wat er zich in die akker bevindt.'

McGavocks lang uitgerekte zucht klonk wat vermoeid. 'Een groep hier uit de buurt heeft de regering om hulp gevraagd om de bijna tweeduizend mannen hier in de Harpeth Valley en op het terrein van huizen en bedrijven in de stad, waar de gesnevelde soldaten na de strijd zijn begraven, op te graven en een fatsoenlijke herbegravenis te geven. Vooral de overblijfselen van de mannen op de akker moeten we weghalen, omdat die anders met de ploegschaar te maken krijgen. Maar de regering heeft geweigerd te helpen. Ze beschouwen die mannen als landverraders.' Hij schudde zijn hoofd. 'Mannen die bereid waren hun leven te geven voor de confederatie, net als degenen die bereid waren voor de unie te sterven. We waren een natie van broeders die vochten tegen broeders. Begrijpen ze dat niet? Maar die oorlog is nu afgelopen. Moeten we niet proberen de scheiding achter ons te laten en als één geheel verder te gaan?'

Het kostte hem al zijn krachten om ook maar enigszins meelevend over te komen. *Een natie van broeders die vochten tegen broeders ...* McGavock zei dat met zo veel overtuigingskracht dat het leek alsof hij werkelijk begreep wat dat betekende. En dat uit de mond van een man die zelf niet aan de oorlog had deelgenomen. Die nooit langs de loop van een Springfield, gericht op de borstkas van een man, had gekeken voordat hij de trekker overhaalde. Wat de opgravingen betrof vertelde McGavock hem overigens geen nieuws. Wade had gehoord dat

de stad Franklin de regering had verzocht om te betalen voor de herbegravenis van de zuidelijke soldaten. En hij stond volledig achter hun beslissing om dat niet te doen. Het zuiden had er tenslotte voor gekozen zich af te scheiden. Om dit land bijna in tweeën te scheuren. En dat alles om een leven te behouden dat stoelde op de overtuiging dat het ene ras beter was dan het andere.

‘Wat de situatie nog erger maakt,’ ging McGavock verder, ‘is dat ze de federale soldaten die er lagen al hebben opgegraven. Vorigjaar herfst zijn al die lichamen weggehaald en overgebracht naar de Stones River National Cemetery in Murfreesboro. Zij hebben rust gekregen, maar onze jongens liggen daar nog in de koude grond, terwijl ze met elke dag die verstrijkt steeds meer van hun eer worden beroofd. Ze verdienen zo veel beter.’ Hij leunde naar voren. ‘Daarom hebben we met een aantal mensen een begrafeniscomité opgericht met als doel al die geconfedereerde soldaten een fatsoenlijk graf te bezorgen. Ik heb het met mijn vrouw besproken en mevrouw McGavock staat er volledig achter dat we voor dat doel een deel van ons land zullen schenken.’

‘U gaat ze allemaal hier begraven? Honderden soldaten? Op uw eigen grond?’ De vraag was al gesteld voor Wade goed had nagedacht over hoe zijn woorden klonken. Hij hoorde het ongelooft in zijn stem en berispte zichzelf stilzwijgend dat hij niet voorzichtiger was geweest. ‘Wat ik bedoel te zeggen, kolonel, is ...’

‘Ik weet dat sommige mensen dit vreemd vinden. Maar veel van die jongens hebben we persoonlijk leren kennen. Carnton werd die avond aangewezen als veldhospitaal. En u hebt de situatie op die akker vandaag gezien. Ik durf er wat onder te verwedden dat u de mannen met wie u bijna vier jaar had gevochten, de mannen die naast u waren gestorven, niet in een dergelijke situatie zou willen achterlaten.’

Een spier in Wades kaak spande zich aan. ‘Nee, kolonel. Dat zou ik niet willen.’

McGavock nam hem een tijdlang op. Wade wist zeker dat de man hem monsterde. ‘In welke divisie hebt u tijdens de oorlog gevochten?’